

9. semester – efterår 2016

Indholdsfortegnelse

SEMESTERPLAN FOR 9. EFTERÅRSSEMESTER 2016	3
PROJEKTMODUL: TEORI, PRAKSIS OG VIDENSKABELIG METODE (TPV) FOR BØRNESPROGKLINIKKEN (BSPK) (15 ECTS).....	5
PROJEKTMODUL: TEORI, PRAKSIS OG VIDENSKABELIG METODE FOR CULTURE (15 ECTS).....	7
9. SEMESTER PROJEKTMODUL: TEORI – PRAKSIS – VIDENSKABELIG METODE (TPV FOR) KAIO – (15 ECTS).....	8
PROJEKTMODUL: TEORI, PRAKSIS OG VIDENSKABELIG METODE (TPV) – FOR KHARE (15 ECTS)	16
PROJEKTMODUL: KLINISK HVERDAGSPSYKOLOGI, CENTER FOR KLINISK HVERDAGSPSYKOLOGI. TEORI - PRAKSIS - VIDENSKABELIG METODE (15 ECTS).....	18
PROJEKTMODUL: TEORI, PRAKSIS OG VIDENSKABELIG METODE FOR PPSA-VERSION (15 ECTS).....	21
PROJEKTMODUL: TEORI, PRAKSIS OG VIDENSKABELIG METODE 2016 FOR NEURO (15 ECTS).....	23
PROJEKTMODUL: TEORI, PRAKSIS OG VIDENSKABELIG METODE FOR UNIVERSITETSKLINIKKEN (UK-V)	26
FORSKNINGSMETODER: POTENTIALER OG BEGRÆNSNINGER I ET OMFATTENDE METODEFELT.....	28
§19 VALGFAG: MODULET 'ANVENDT KULTURPSYKOLOGI'.....	31
TITLE: APPLIED DISCURSIVE PSYCHOLOGY (5 ECTS).....	31

§27 VALGFAG: SOCIALPSYKOLOGISK TILGANG TIL TÆNKNING OG BESLUTNING: FANTASIEN I PSYKOLOGI	33
§28 VALGFAG: SUPERVISION.....	35
§39 VALGFAG: TVÆRDISCIPLINÆRT TEMA: DIAGNOSEKULTUR: PERSPEKTIVER, ERFARINGER OG KONSEKVENSER	38

Semesterplan for 9. efterårssemester 2016 Kandidatuddannelsen

Version og dato: version 6, den 27/6/16

Ankerlærer: Kristine Jensen de López (kristine@hum.aau.dk)

Skole: SEF

Studienævn: Psykologi

Studieordning: Studieordning for kandidatuddannelsen 2015

Kursusmoduler:

På 9 semester følger de studerende et kursus i Teori, Praksis og Videnskabelig Metode (TPV), som de også skriver et projekt indenfor. TPV projektet er ligeledes en del af de studerendes professionsprogram, og vejleder koordineres og udpeges af programleder. Det er tilknyttet individuel vejledning til projektet. De studerende følger også kurset Forskningsmetoder: potentialer og begrænsninger i et omfattende metodefelt, som er fælles for hele 9. semester. Kurset kan bestå ved aktiv deltagelse. Derudover vælger den enkelte studerende at følge to valgfag efter eget valg.

Faglig progression og kompetencer:

På 9 semester følger de studerende et kursus i Teori, Praksis og Videnskabelig Metode (TPV, som de studerende skriver projekt indenfor). TPV er en del af de studerendes professionsprogram, og kurset tilrettelægges af de enkelte programmer. De studerende følger også kurset Forskningsmetoder: potentialer og begrænsninger i et omfattende metodefelt, som er fælles for hele semestret, og to valgfag.

Semesterets organisering og forløb:

På TPV fortsætter den studerende med, at arbejde inden de metoder og temaer, som udgør deres professionsprogrammer. Metodekurset har til hensigt, at bidrage som redskabsfag til den studerendes projektarbejde og til den studerende videre arbejde med specialet i foråret. Valgfagene har ingen faglig tilknytning til de øvrige semesteraktiviteter, men er selvstændige fag, der muliggør en kort introduktion til et afgrænset psykologisk område.

Forventninger om arbejdsfordeling:

På 9 semester skal den studerende lave et projekt indenfor sit professionsprogram. Projektet vurderes ved en ekstern eksamination. Projektet kræver arbejde svarende til halvtid gennem hele semestret. De øvrige fag svarer hver studiearbejde på fuldtid 1/6 af semestret.

Semesterbeskrivelse Efterår 2016

Denne semesterplan indeholder temarammen Teori, Praksis og Videnskabelig Metode, som afsluttes med en projektsamen, der udløser 15 ECTS. Dernæst udløser redskabsfaget Forskningsmetoder: Potentialer og begrænsninger i et omfattende metodefelt 5 ECTS. De sidste af semestrets 10 ECTS anvendes på to valgfag, som den studerende vælger blandt de udbudte valgfag. Allerede på 9 semester er det klogt, at gøre sig grundige tanker om sit specialeemne, særligt i det tilfælde at man påtænker et empirisk speciale. Her kan det være godt, at tænke design, rekruttering og evt. pilotering ind allerede på 9 semester, og evt. etikansøgning.

Teori – Praksis – Videnskabelig Metode (TPV) – de enkelte programmer er beskrevet i alfabetisk orden

Projektmodul: Teori, praksis og videnskabelig metode (TPV) for Børnesprogklinikken (BspK) (15 ECTS)
Modulansvarlig: Kristine Jensen de López
Seminarholdere/Forelæsere: Kristine Jensen de López (KJL), Karina Niss Jørgensen (KNJ) (Børne-Unge psykiatri, Århus), Eva Søndergaard (ES) (Privat praktiserende psykolog), Lisa Archibald (LA), Western University, Canada og Christina Mohr Jensen (CMJ) (Børne-Unge psykiatri, Aalborg),
Vejledere: Kristine Jensen de López mf.
Placering: 9. semester
Type og sprog: Projektmodul på professionsprogram, dansksproget
Omfang og forventning: 19 K-timer + selvstændigt arbejde med projekter under vejledning, aktiv deltagelse i undervisningen og sparring på hinandens projekter.
<p>TPV er et projektmodul, hvor den studerende selv vælger litteraturen til sit projekt (se også studieordningen). I TPV undervisningen er hensigten, at uddybe og integrere de emner og områder, som den studerende tidligere har lært (VAP, VAPII, underpraktikforløbet, gennem eksternopgaver på klinikken osv.). Der arbejdes ud fra forskellige typer videnskabelige metoder (kvantitativt, kvalitativt, mixed-methods) og i koblingen mellem teori, empiri og praksis. Der er mulighed for at deltage i et selvstændigt klinikforløb i efteråret med supervision og i samarbejde med 7 semester. På TPV forventes der aktiv deltagelse i klinikkens eksterne opgaver.</p> <p>Foruden individuelt vejledning på de enkelte projekter består undervisningen af workshops med underviseroplæg fulgt af seminarer med forskellige temaer, og sparring de studerende i mellem. Der er mulighed for sparring med Lisa Archibald på Western University, Canada ift. udvalgte empiriske projekter. På 9. semester arbejdes der ligeledes videre med analyse af data, som er indsamlet på klinikken i praktikperioden på 8 semester, f.eks. forældre narrativer, der tilknyttes ekstern supervision.</p> <p>Husk også at læse studieordningsbeskrivelse inden kursusstart.</p>
Deltagere: BspK-studerende 9.

Antal seminarer/forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser(ere): 7
gange i alt der kombineres med forelæsning og seminar

Dato	Tid	Emne	Seminar
Dag 1.		Introduktion til TPV, gruppedannelse, problemformulering, forældre interviews (supervision) - 2 timer	KJL
Dag 2.		Systematisk Litteratur Review, problemformulering - 4 timer	KJL/NN
Dag 3.		Kommunikativ Profil hos børn med autisme (med 7 semester) – 2 timer	KNJ
Dag 4.		Data analyse og resultater – 2 timer	KJL/NN
Dag 5.		Forældre narrativer – 2 timer	KJL & ES
Dag 6.		Paneldiskussioner – 3 timer	KJL
Dag 7.		Afrunding af projekt og linjer til speciale – 3 timer + juleafslutning	KJL/NN

Antal seminarhold: 1

Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af de skriftlige projekter

Deltagerforudsætninger: Modulet er kun åbent for deltagere i professionsprogrammet BspK, der har gennemført 7. og 8.semester på dette program.

Projektmodul: Teori, Praksis og Videnskabelig Metode for Culture (15 ECTS)

Modulansvarlig: Brady Wagoner & Carolin Demuth

Vejledere/Seminarholdere: Brady Wagoner, Jaan Valsiner, Carolin Demuth, Sarah Awad, Bob Innis, Vlad Glaveanu, Nikita Kharlamov, and Luca Tateo

Placering: 9 semester

Type og sprog: Projektmodul som del af professionsprogram – kun for deltagere på programmet CULTURAL.
Sprog: English

Omfang og forventning: Supervision is composed of three parts:

Kitchen Seminar: every Wednesday, 15.00-17.00.

Students have the opportunity to listen to and give feedback on ongoing projects, as well as present and develop their own work.

5 seminargange af 3 timer (every third Thursday) – i alt 15 timer.

These seminars deal with student projects and common problems encountered working on them. Each seminar times structured by the students in turn get guidance / supervision of their projects respectively practicing as a supervisor for the frame of supervision with reflecting team: a student works as a supervisor for another student or group of students about their work on the project, taking the first 10 minutes to interrogation followed by a discussion among the other students function as reflective team. Then resume the supervision and the session ends with a joint discussion. During these exercises, the team will typically be divided into smaller groups.

Theme days: Students are invited to participate in lectures/workshops held throughout the semester. Some of the themes covered are human development, history of psychology, subjectivity, education, narrative, social representations, urban psychology and activity theory. See dates and times below.

Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af de skriftlige projekter

Deltagere: 9 semester

Kurset er for deltagere i professionsprogrammet CULTURAL, så det forventes, at de har gennemført 7. og 8.semester på dette program

9. semester Projektmodul: Teori – Praksis – Videnskabelig Metode (TPV for) KAiO – (15 ECTS)

Professionsprogramleder: Ole Michael Spaten

Forelæsere/workshopledere: Stephen Palmer, Allan Holmgren, Mikael Sonne, Helle Anholm, Reinhard Stelter, Mariann B. Sørensen, Jens Boris Larsen, Ole Michael Spaten

Placering: 9. semester

Type og sprog: *Projektmodul på dansk.* For deltagere på programmet KAiO – CCCC.

Omfang og forventning:

Fire workshop og forelæsningsdage à 6 timer i alt 24 timer samt selvstændigt arbejde med projekter under vejledning. Endags konferencen den 16. september har følgende overskrift: Grænsefeltet og distinktioner mellem psykoterapi og coaching-psykologi. Det forventes at de studerende deltager aktivt, med 'commitment' i programmets elementer, hvilket gennem tid har vist sig at give det mest udbytterige og frugtbare læringsforløb for såvel teamet som den enkelte studerende. Ifølge studieordningen er fremmøde selvfølgelig frivilligt.

Projektmodulet **Teori, Praksis og Videnskabelig Metode** omfatter følgende **Læringsmål:**

- Teorier til forståelse af psykologisk praksis og profession
- Teorier om metodologiske forhold af relevans for en videnskabelig undersøgelse af praksis
- Udførelse af empiriske og/eller teoretiske (pilot)studier af praksis, hvor psykologisk viden og psykologiske perspektiver er væsentlige
- Bearbejdning af og refleksion over egen eller andres empiri i en undersøgelse af praksisformer, hvor psykologisk viden er væsentlig.

Kompetencemål:

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:

- Evne til at uddybe og anvende det angivne indhold i et selvstændigt metodisk velbegrunder empirisk pilotstudie eller i en metodologisk-kritisk gennemgang af andres empiriske undersøgelser vedr. psykologisk praksis og profession.
- Uddybet og omfattende viden om teorier og metoder til forståelse af psykologisk praksis og profession.

- Uddybet og omfattende viden om og metodiske færdigheder i relation til videnskabelig undersøgelse af praksis, hvor psykologisk viden er væsentlig.
- Evne til, på en præcis, metodisk og reflekteret måde, at udføre empiriske og/eller teoretiske studier af praksis, hvor psykologisk viden er væsentlig.

Varighed og undervisningsform:

Modulet Teori, Praksis og Videnskabelig metode er en kombination af workshop, forelæsning, studenteroplæg, diskussion og øvelser fokuseret på fortsat læring indenfor programmets læring og samtidig inspiration i forhold til de studerendes projekter. Forelæsningsne på andre programmer er i et vist omfang også åbne for 9 semester studerende på KAIØ. Endvidere tildeles de studerende vejledning (norm) individuelt eller i gruppe i forhold til skrivning af TPV projekter.

Pensum:

Pensum vælges af de studerende i relation til deres projekter og godkendes af kursusansvarlig lærer.

Deltagere: KAIØ CCCC - 9 semester

Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser(ere):

	Tid	Titel/emne	Timer	Undervisere
1. gang		TPV 1 Psykotering og coachingpsykologi	6 timer	Stephen Palmer, Allan Holmgren, Mikael Sonne, Helle Anholm, Ole Michael Spaten
2. gang		TPV 2 Imagination og kreativ problemløsning i praksis	6 timer	Jens Boris Larsen
3. gang		TPV 3 Elementer af det personlige lederskab	6 timer	Reinhard Stelter
4. gang		TPV 4 Sundhedspsykologi	6 timer	Mariann B. Sørensen

Antal seminarhold: 1

Prøveform: Mundtlig intern eksamen på baggrund af de skriftlige projekter

Deltagerforudsætninger: Modulet er åbent for deltagere i professionsprogrammet KAIo CCCC, det forventes, at deltagerne har gennemført 7. og 8.semester på dette program.

Beskrivelse af TPV forelæsninger, workshopseminar 1-3:

1. Psykoterapi og coaching psykologi: Grænsefelter og distinktioner

Psykoterapi udøves af psykologer og læger. Hvad grænser op til psykoterapi, som f.eks. coachingpsykologi og coaching og hvordan trækkes grænser i en tid med stor vækst af interventioner som psykoterapi, coaching m.v. fra mange faggrupper? Det kan være alvorligt, hvis klienten ikke modtager den rette behandling for psykiske lidelser eller hvis en for lidt eller let uddannet coach ikke kender grænserne mellem coaching og psykoterapi eller grænserne for egen formåen. Konferencen introducerer i løbet af dagen en række vigtige distinktioner i forhold til grænsefeltet.

Dagens forelæser præsenterer de 4 'store' psykoterapeutiske hovedtraditioner, der stilles kritiske spørgsmål og gives bud på grænser og distinktioner: Fra den narrative, psykoanalytiske / psykodynamiske, gestalt (humanistisk-eksistentielle) og den kognitiv-adfærdsterapeutiske tradition.

Ole Michael Spaten: Grænsefeltet og distinktioner mellem psykoterapi og coachingpsykologi

Psykologens informerede valg af interventionsform vil ofte basere sig på en integration af viden fra den bedst kendte forskning med psykologisk ekspertise, set i sammenhæng med klientens individuelle træk, kultur og præferencer. Specialistviden, interventionsform og klient skal passe sammen: Det vidste vi var vigtigt i går og det er også vigtigt i en tid med stor vækst af interventioner som psykoterapi og coachingpsykologi. Forelæsningsen vil – med udgangspunkt i aktuelle diskussioner blandt forskere og praktikere – præsentere grænsefelter samt markere vigtige forskelle og ligheder mellem psykoterapi og coaching. Hermed er dagens tema slået an som oplæg for de fire følgende forelæsninger der blandt andet belyser hvad psykoterapi og coaching har til fælles og hvad der adskiller: Specifikt i forhold til det narrative, psykoanalytiske, gestalt og det kognitive-adfærds perspektiv.

Litteratur:

Grant, A. M. (2014). Autonomy support, relationship satisfaction and goal focus in the coach-coachee relationship: which best predicts coaching success? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 7(1), 18-38.

Hougaard, E. (2008). Evidenskravet i psykoterapi: Kan der tilvejebringes metodologisk stringent evidens for psykoterapiens virkning? *Psyke & Logos*, 29, 100-125.

Lambert, M. J., & Barley, D. E. (2001). Research summary on the therapeutic relationship and psychotherapy outcomes. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 38, 357-361.

Spaten, O. M. (2013). Coachingpsykologi i Danmark - forskning, teori og praksis. *Psyke & Logos*, 34(2), 421-442.

Allan Holmgren: Narrativ psykoterapi – Narrativ coaching * Fortællinger og Grænseflader. Spørgsmålet om magt.

Forelæsningen vil pege på centrale aspekter af, hvad det vil sige at være et menneske:

1. At fortælle normative historier, der skaber mening i kaos.
2. At deltage i kulturelle magt- og normspil.

Denne forståelse har grundlæggende betydning for de kulturelle og sociale praksisser, der kaldes psykoterapi og coaching.

Forelæsningen vil demonstrere og eksemplificere den praksis, der følger af disse narrative og poststrukturalistiske begreber.

Forelæsningen vil forholde sig kritisk til psykoanalytiske, humanistiske og kognitive indfaldsvinkler til terapi og coaching – især på grund af deres individualistiske begreber og praksisser.

Litteratur til inspiration:

Bruner, Jerome: *At fortælle historier – i juraen, i litteraturen og i livet*. København: Alinea (uddrag)

White, Michael: *Kort over narrative landskaber(i uddrag)*

Drake, D. B. (2007). The art of thinking narratively: Implications for coaching psychology and practice. *Australian Psychologist*, 42(4), 283-294

Helle Anholm: Psykodynamisk psykoterapi og psykodynamisk coaching: Forskelle, ligheder og skilleveje.

Forelæsningen redegør for, hvordan det kan være meningsfuldt at forene psykodynamisk teori og coaching. Hovedfokus er den individuelle psykodynamiske coaching: Teori og metode samt fokus, når psykodynamisk coaching praktiseres, herunder anvendelsen af mulige interventioner som f.eks. rolle-analyse. Forelæsningen inddrager endvidere psykodynamisk teori om ledelse, grupper og organisationer, samt casefremstilling. Endelig belyser forelæsningen hvad psykodynamisk coaching og psykoanalytisk psykoterapi har til fælles og hvad der adskiller disse to tilgange.

Litteratur til inspiration:

Allcorn, S. (2006). Psychoanalytically Informed Executive Coaching. In Stober, D.R., Grant, A. M. (2006). *Evidencebased coaching Handbook*. John Wiley & Sons, New Jersey. pp. 129 - 149

Beck, U.C. (2009): "*Psykodynamisk coaching – fokus og dybde*." København: Hans Reitzels Forlag. pp. 13 – 62.

Long, S. (2006): "*Drawing from Role Biography in Organizational Role Analysis*". In Newton, J., Long, S., Sievers, B. "*Coaching in Depth: The organizational Role Analysis Approach*". pp. 127 – 144.

McWilliams, N. (2004): "*Psychoanalytic Psychotherapy: A practitioner's guide*". The Guildford Press, NY. pp. 27 – 45.

Visholm, S. (2011): *Ledelse i den postmoderne organisation - fra roller i struktur til personer i relationer*. In.: Heinskou, T. & Visholm, S. (Eds.): "*Psykodynamisk organisationspsykologi, Bind II. På mere arbejde under overfladerne*." København: Hans Reitzels Forlag. P. 216-245.

Mikael Sonne: Integrativ Gestalt Praksis – en ramme for forståelse af forholdet mellem terapi og coaching

Forelæsningen vil præsentere gestalttilgangens teoretiske og praktiske grundstruktur. Der vil endvidere blive redegjort for, hvordan gestalttilgangens feltteori, med inspiration fra Ken Wilbers integrale perspektivisme, kan danne grundlag for en integrativ rammesætning for forskellige psykologiske og psykoterapeutiske tilgange, samt for en forståelse af forholdet mellem terapi og coaching.

Litteratur til inspiration:

Sonne, M & Toennesvang, J. (2015). *Integrative Gestalt Practice - Transforming Our Ways of Working With People* ((introduction (xi-xviii), chapt. 3-6 (pp. 69-175) + Appendix 1 (177-185)). London: Karnac Books.

Tøennesvang, J., Sommer, U., Hammink, J., & Sonne, M. (2010). Gestalt therapy and cognitive therapy—Contrasts or complementarities? *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 47(4), 586-602

Stephen Palmer: Distinctions and boundaries between cognitive behavioural therapy and cognitive behavioural coaching

Evidence based cognitive behavioural therapy and cognitive behavioural coaching are underpinned by similar cognitive theories, models and frameworks. Yet, their application to their client groups may differ depending upon the training, background and knowledge of the practitioner. In addition, cognitive behavioural coaching has been influenced by the positive psychology paradigm with the focus on strengths as opposed to weaknesses. Paradoxically Palmer believes that his practice of cognitive behavioural

therapy has been improved by reflecting on his 'cut to the chase' cognitive behavioural coaching practice! This paper will consider some of the main similarities and differences in the application of cognitive behavioural therapy and cognitive behavioural coaching and asks what the world of therapy could learn from the practice of coaching, if anything.

Litteratur til inspiration:

Gyllensten, K., Palmer, S. Nilsson, E-K., Regnér, A.M. and Ann Frodi, A. (2010). Experiences of cognitive coaching: A qualitative study. *International Coaching Psychology Review*, 5, 2, 98-108.

Neenan, M. & Palmer, S. (2001). Cognitive Behavioural Coaching. *Stress News*, 13, 3, 15-18.

Palmer, S. and Gyllensten, K. (2008). How cognitive behavioural, rational emotive behavioural or multimodal coaching could prevent mental health problems, enhance performance and reduce work related stress. *The Journal of Rational Emotive and Cognitive Behavioural Therapy*, 26, 1, 38-52.

Palmer, S. and Szymanska, K. (2007). Cognitive Behavioural Coaching: an integrative approach. In S. Palmer and A. Whybrow (eds), *Handbook of Coaching Psychology: a guide for practitioners*. Hove: Routledge.

Spaten, O.M., Imer, A. and Palmer, S. (2012). From PRACTICE to PRAKSIS – models in Danish coaching psychology. *Coaching Psychology International*, 5, 1, 7-12.

Szymanska, K. and Palmer, S. (2015). Cognitive Behavioural Therapy. In S. Palmer (Ed), *The Beginner's Guide to Counselling and Psychotherapy*. London: Sage.

Ledes af ovenstående

2. Imagination, coaching og kreativ problemløsning i praksis

Jens Boris Larsen: Imagination, coaching og kreativ problemløsning i praksis

Coaching er en løsningsfokuseret samtaleform, hvor coach og coachee arbejder sammen om at gøre coachee i stand til at skabe sig et bedre liv. Da dette ikke sjældent kræver, at man hjælper coachee til blive i stand til at forestille sig noget nyt og at udvikle en handleevne, der kan bringe dette nye ind i verden, er kreativ problemløsning i mange betydninger centralt for effektiv coaching, hver gang vi har brug for at gå ud over det allerede eksisterende. Hvor betydningsfuldt dette er, og hvordan det kan gøres i praksis, er emnet for denne dag.

Med udgangspunkt i et simpelt værktøj, der kan gøre de studerende til bedre og mere kreative problemløsere vil vi undersøge coaching som en kreativ, samskabende praksis. Dette vil ske vha. en fortløbende oplægsfortælling, hvor emnet vil blive belyst fra flere vinkler, med øvelser i mindre grupper samt diskussioner i plenum. Desuden vil

dagen bestå af en eller flere live coachingdemonstrationer, som de studerende får mulighed for at påvirke.

Inden dagen vil de studerende blive bedt om at lave nogle enkle kreativtetsøvelser, der skal bruges til at illustrere og muliggøre formidlingen af forståelsen af temadagens dybere og vidtrækkende perspektiver, idet formålet med dagen dybest set er at udvikle deres egen skabende, coachingpsykologfaglige handlekraft.

Om oplægsholderen: Jens Boris Larsen er coachingpsykolog og formand for Selskab for Evidensbaseret Coaching af Dansk Psykolog Forening og hjemhørende og praktiserende i København.

Links:

<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=imagination>

<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fantasi>

Formanden har ordet, af Jens Boris Larsen, Tidsskrift for Coaching Psykologi årg. 4 (2015) nr. 1: <https://journals.aau.dk/index.php/CP/article/view/1342/1074>

3. Elementer af det personlige lederskab

Reinhard Stelter: Tredje generations coaching som element af det personlige lederskab

Elementer af det personlige lederskab indkredses teoretisk, hvor udvikling af tredje generations coaching er en konsekvens forandringer i samfund og erhvervsliv, som gør det nødvendigt at styrke dialogen som del af ens personlige lederskab, både i den offentlige og private sektor. Tredje generations coaching præsenteres som særlig samtaleform, der sætter særlig fokus på mening og værdier og tilstræber øjeblikke af symmetri mellem dialogpartnere. Tredje generations coaching kobles til nye teorier om identitet, læring og ledelse, som er grundlag for at udvikle deltagernes personlige ledelses- og coachingstil. Formålet er at skabe forståelse for personspecifikke andele i lederskab, samt at udforske personligt lederskab og coachingbaseret ledelse som et centralt element i samskabelsesprocesser og professionelle hverdagsdialoger.

4. Sundhedspsykologi

Mariann B. Sørensen: Sundhedspsykologi og videnskabelige metoder

I forelæsningsen gives en introduktion til disciplinen Sundhedspsykologi og dertil knyttede videnskabelige metoder diskuteres. I den efterfølgende workshop fokuseres der på en række felter og praksisformer, der specielt er knyttet til det sundhedspsykologiske felt, og som kan udfoldes i projektskrivning.

Litteratur:

Møhl, B. (1999). Hvad er sundhedspsykologi? Introduktion og udvikling. *Psyke & Logos*. Årgang 20 (1) (p. 9-23).

Morse, J. M. (2012). How different is qualitative health research from qualitative research? Do we have a sub discipline? *Qualitative Health Research* 20 (p.1459-1464).

Brinkmann, S. (2012). Videnskabelige metoder og patientperspektivet. In: B. Martinsen, A. Norlyk & P. Dreyer (red.). *Patientperspektivet – en kilde til viden*. København: Munksgaard (p. 49-69).

Sørensen, M. B. (2015). Bedre kommunikation i sundhedssektoren: En manual til samtalen om livet og døden? In: S. Frimann, M. B. Sørensen og H.S. Wentzer (red.). *Sammenhænge i sundhedskommunikation*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag (p. 53-83).

Projektmodul: Teori, praksis og videnskabelig metode (TPV) – for KHARE (15 ECTS)	
Modultitel, ECTS-angivelse	Teori, praksis og videnskabelig metode (TPV) – for KHARE - 15 ECTS
Placering	9. semester, professionsprogrammet KHARE
Modulansvarlig	Chalotte Glintborg
Seminarholdere/Forelæsere	Tia Hansen Chalotte Glintborg Mette Kold
Vejledere:	Chalotte
Type og sprog	Projektmodul på professionsprogram, dansksproget
Mål	<p>TPV er et projektmodul, hvor al litteratur er selvvalgt. Målene kan ses i studieordningen. Undervisningens hensigt er at facilitere, at hver studerende indenfor sit specifikke interesseområde integrerer noget tidligere lært (VAP1, VAP2, praktik, bac) med videnskabelige metoder og selvvalgt litteratur til et projekt, der gerne er vidensproducerende i sig selv, og gerne er et forarbejde til en fuldskala empirisk undersøgelse i specialet.</p> <p>Foruden vejledning af de enkelte projekter består undervisningen af workshops med underviseroplæg samt almindelige seminarer og mulighed for at særligt mindfulness-engagerede kan køre et forløb med KHARE 7. semester</p>
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre	KHAREs formål er at anvende psykologistudiets viden og færdigheder til at udvikle og udføre psykologiske rehabiliteringstilbud til voksne, der har en erhvervet eller kronisk lidelse, som truer deres sociale inklusion og livskvalitet.
Omfang og forventning	Projektvejledning samt mulighed for projektrelateret undervisning. Deltagelse ad hoc, men forbeholdt KHARE-studerende.

Deltagere

KHARE-studerende 9. semester.

Deltagerforudsætninger

Ba i psykologi og gennemført 7+8 semester på kandidatprogrammet KHARE på psykologi

Modulaktiviteter (kursusgange mv)

Dato	Kl	Emne	Underviser/e
		Workshop: Review + intro, problem, gruppe	Tia Hansen
		Workshop: Mindfulness + evt. plan forløb med KHARE7	Mette Kold
		Seminar	Chalotte Glintborg
		Seminar	Chalotte Glintborg
		Seminar	Chalotte Glintborg
		Seminar	Chalotte Glintborg
		Seminar	Chalotte Glintborg
		Workshop: International gæsteforelæsning om rehabiliteringspsykologi	NN + Chalotte Glintborg
		Workshop: Mindfulness + evt. feedback forløb med KHARE7	Mette Kold

Feltet med blå: KHARE 7. semester deltager også

Eksamen

Jf. studieordningen

Projektmodul: Klinisk hverdagspsykologi, Center for Klinisk Hverdagspsykologi. Teori - praksis - videnskabelig metode (15 ECTS)

Modulansvarlig: Einar B. Baldursson (kursusansvarlig, ainarb@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere:

Einar B. Baldursson (kursusansvarlig, ainarb@hum.aau.dk),

Bendt Torpegaard Pedersen (kursusansvarlig, torpe@hum.aau.dk),

Placering: 9 semester

Type og sprog: Professionsprogram – dansk

Omfang og forventning:

Kursusbeskrivelse

En central omdrejning for undervisningen på klinisk hverdagspsykologi på 9. semester er samspillet mellem teori, undersøgelser (herunder det eksperimentelle arbejde) diagnostik og behandling. Undervisningen på semestret består af tre forskellige undervisningsmoduler. Disse er supervision i forbindelse med klientarbejdet, forelæsninger og gruppediskussioner og sidst men ikke mindst 2 konferencer. Den ene afholdes i august, den anden i november. Her præsenteres resultater af det igangværende arbejde overfor repræsentanter for aftagerområdet (august) og programmets samarbejdspartnere (november).

Klinisk Hverdagspsykologi beskæftiger sig med en lang række forandringer i normalpsykologiske tilstande, der medfører problemer for den berørte og øger risikoen for sværere lidelser. Der er tale om et arbejdsfelt, hvor eventuelle klienter er moderat belastede sammenholdt med psykiatriske patienter, hvorfor de har forudsætningerne for at deltage aktivt i en evt. intervention. Den kliniske tilgangsmåde udgør samtidig et udgangspunkt for udviklingen af en moderne AO psykologi med fokus på de dysfunktioner, der udspringer af et moderne arbejdsliv og organisationsformer. Det projekt går så hånd i hånd med et systematisk fokus på hvorledes socialpsykologiske forståelser (primært eksperimentelle indsigter), kan understøtte en moderne hverdagspsykologi..

Supervision og faglige aktiviteter

Under løbende supervision gennemfører den studerende på 9. semester faglige aktiviteter (udviklingsprojekter, klientrelaterede forløb osv). De faglige forløb indebærer, at de studerende først udformer en præliminær udredning, som derefter danner udgangspunkt for den efterfølgende undersøgelses problemformulering. Herunder inddrages relevante teorier samt valg af undersøgelsesmetoder og -design. Den pro-

totypiske undersøgelser har til sigte at belyse hvorvidt der foreligger et problem samt i bekræftende fald problemets omfang og karakter. Formålet er også at belyse problemets årsagsforhold og vurderer behovet for behandling/intervention samt fremkomme med anvisninger med henblik på behandlings- og interventionstiltag.

Al supervision gives som kollektiv supervision i forbindelse med undervisningen.

Faglige dage (forelæsninger)

Undervisningens faglige omdrejningspunkt omfatter samspillet mellem psykologisk undersøgelse/udredning, diagnostik, intervention/behandling og forebyggelse. I undervisning bevares hele vejen igennem samspil mellem flere gensidigt supplerende perspektiver. Personer anskues ud fra et naturalistisk og socialt perspektiv. De anskues som aktører i og som udtryk for sociale forhold, rammer og processer. I forhold til arbejde og organisation indebærer dette dynamisk aktørbegreb, der omfatter gruppeforhold, arbejde og organisation.

Dette indebærer for eksempel at stress anskues som en kollektiv udfordring frem for et individuelt problem. Forebyggelse sker således på organisationsniveau, hvilket også indebærer at organisationsudvikling i høj grad anskues som et led i en forebyggelse.

Grundantagelsen er at alle de menneskelige ressourcer der bruges i arbejdet, også forbruges og skal derfor reetableres. Det handler om bæredygtig anvendelse af menneskelige ressourcer. Men hvis arbejdet forbruger empati, kreativitet, motivation og identitet, hvordan reetableres disse ressourcer. Er der mekanismer i det moderne arbejde, organisation og sociale liv, der øger risikoen for overudnyttelse af en række menneskelige ressourcer, og dermed medfører øget forekomst af bestemte psykiske lidelser?

Den forståelse af psykologien der forvaltes tager sit afsæt i det normalpsykologiske område. Dette indebærer et fokus på dysfunktion, ikke sygdom. På individuelt psykologisk niveau betyder dette at psykiske belastningsreaktioner - som stress, angst, depression, kognitive, sociale og følelsesmæssige konflikter og problemer - primært forstås som ændring i og af normaliteten, ikke som egentlige patologiske tilstande.

For diagnostikkens vedkommende indebærer dette at enhver dysfunktion også ses som udtryk for sociale, arbejdsmæssige, organisatorisk og kulturelle forhold.

Det faglige grundlag bygger på biopsykologi, evolutionær socialpsykologi, hverdagens socialpsykologi, organisationspsykologi og arbejdspsykologi.

Dette peger på en forståelse af den psykologfaglige ydelse som bestående i identifikation af dysfunktionelle strukturer og processer (samspil) og en udviklingsindsats der bygger en på forståelse af hvordan problemer kan løses eller begrænses. Det sker gennem en tredelt procedure, som indebærer en udredning (undersøgelse), der giver grundlaget for en diagnose (karakteristik af de påviste dysfunktioner og deres bagvedliggende årsager) og behandling/intervention (anvisning af type af indsats, der kræves for at udbedre problemet). Samtidig erkendes at indsatsen er kendeteg-

net ved et løbende samspil mellem undersøgelse, diagnostik og behandling. Behandlings/udviklings-metoderne er kendetegnet ved en kombination af kritisk, analytisk, strukturel, kognitiv, memetisk, adfærdspsykologisk og socialpsykologiske tilgang. I tråd med moderne fokus på evidensbaseret behandlingsmetodik lægges vægt på samspillet med diagnostisk, evidens, empirisk og teoretisk forankring.

Undervisningen foregår i form af ” kliniske konferencer og faglige dage”. Antallet og omfanget af de faglige dage afspejler omfanget og antallet af de faglige aktiviteter der udføres i samarbejde med eksterne aktører.

9. semester indebærer forskningsaktivitet, som vil omfatte de studerendes egne projekter, hvoraf flere vil blive udført i samarbejde med og Center for Research on Self and Identity, University of Southampton såvel som CKH’s samarbejdspartnere.

Undervisningen på 9ende semester gennemføres som hovedregel i form af faglige dage. De fleste er på 4 timer, men f.eks. vil konferencerne (hvoraf der er planlagt to) vare fra 9-16. Disse faglige dage afholdes en gang ugentligt.

En række aktiviteter udføres i forbindelse med de faglige dage og vil typisk indebære aktiviteter/forskning og formidling fra 9-12.

I august afholdes åben faglig formidlingskonference der organiseres i samarbejde med CKH’s samarbejdspartnere.

Der er ikke fast pensum tilknyttet. Litteraturen skal endeligt godkendes af vejleder.

Deltagere: 13

Antal seminarhold: 1

Prøveform: Projekteksamen

Deltagerforudsætninger Bachelor i psykologi. Herudover forudsættes, at den studerende er optaget på Center for Klinisk Hverdagspsykologi (CKH).

Projektmodul: Teori, Praksis og Videnskabelig Metode for PPSA-version (15 ECTS)

Modulansvarlig: Noomi Matthiesen (noomi@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere: Charlotte Wegener & Noomi Matthiesen

Placering: 9 semester

Type og sprog: Projektmodul som del af professionsprogram – kun for deltagere på programmet PPSA.

Sprog: dansk

Omfang og forventning:

På 9.semester skal de studerende udarbejde projekter om et selvvalgt og godkendt emne. Underviserne har projektforslag koblet til egne forskningsprojekter, som de studerende kan indgå i, eller de kan i forlængelse af de forrige semestre vælge et emne. Projekterne skal arbejde med sammenkobling af teori med praktiske problemstillinger i en videnskabeligt funderet undersøgelse – oftest med egen indsamling af empirisk materiale.

Undervisningen består af 3 dele:

7 seminar gange af 4 timer – i alt 32 timer. Disse seminarer beskæftiger sig med de studerendes projekter og evt. fælles problemstillinger, der udspringer heraf. De enkelte seminar gange struktureres ved at de studerende efter tur får vejledning/supervision på deres projekter, henholdsvis øver sig som supervisor efter rammen for supervision med reflekterende team: en studerende fungerer som supervisor for en anden studerende eller gruppe af studerende om deres arbejde med projektet, idet der først er 10 minutter til udspørgning efterfulgt af en diskussion blandt de øvrige studerende, der fungerer som reflekterende team. Dernæst genoptages supervisionen og sessionen afsluttes med en fælles diskussion. Under disse øvelser vil holdet typisk være delt i mindre grupper. Såfremt der opstår interesse for fælles temaer, kan disse tages op for hele holdet.

4 af ovenstående seminar anvendes til, at den sidste halvanden time bruges til, at de studerende skiftes til at præsentere deres aktuelle arbejde med projektet samt lægge op til fælles diskussion. 7. Semesters studerende er inviteret til at deltage i oplæggene. Der opfordres til at spise frokost sammen. Oplæggene fungerer dels som sparring, øvelse i at præsentere sit projekt, samt brobygning mellem semestrene.

Seminarene foregår i PPSA rummet 5.131

Vejledning: Udover seminar gangene er der i mindre omfang vejledning på arbejdet med projekterne.

Temadage:

Evidens & Praksis
Interventioner på gruppeniveau
Adoption

Undervejs på semestret afholdes 3 temadage for studerende på PPSA og Cultural Psychology samt psykologer i PPR Aalborg i forlængelse af samarbejdet sidste semester.

Temadagene er ikke åbne for andre deltagere

Deltagere: 9. semester studerende på professionsprogrammet PPSA.

Antal seminarer: 7 seminargange omkring projekterne.

Antal seminarhold: 1

Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af de skriftlige projekter

Deltagerforudsætninger: Kurset er for deltagere i professionsprogrammet PPSA, så det forventes, at de har gennemført 7. og 8.semester på dette program.

**Projektmodul: Teori, Praksis og Videnskabelig Metode 2016
for NEURO (15 ECTS)****Modulansvarlig: Laura Petrini****Underviser: Thomas Alrik Sørensen and Laura Petrini****Placering:** 9. semester**Type og sprog: English**

Omfang og forventning: The main goal of the teaching is to introduce students to some assessment methods used in cognitive neuroscience and neuropsychology and to help them to use such instruments in the context of a psychological/neuropsychological investigations (i.e. their project). The theoretical background and the methodology of the project are free but they have to be scientific and empirical (and approved by the teachers of the course). The topic and problem of the project can be cognitive, neuropsychological, and basic or applied. The assessment methods of the project can be naturalistic observations; interviews, psychophysical/psychophysiological responses, self-reports, questionnaires, diary methods or tests. At the end of the teaching students should be able to evaluate and realize in a critical and reflective way a psychological assessment in the context of a psychological investigation.

Deltagere: Students 9 sem. Neuropsychology**Antal forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser):** 8 lectures of 4 hours each (32 hours in total)

Date	Duration	Topic	Lecturer
		Lecture 1	LP
		Lecture 2	TAS
		Lecture 3	LP
		Lecture 4	LP
		Lecture 5	TAS
		Lecture 6	TAS
		Lecture 7	LP
		Lecture 8	TAS/LP

Antal forelæsningshold: The course is based of 8 lectures of 4 hours each (32 hours in total)

Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (e)): There are no seminars but instead have student supervision of the individual projects they conduct. Examples of supervisors: Thomas Alrik Sørensen, Morten Overgaard, Jonas Lindeløv, Jonas Dall, and Laura Petrini.

Antal seminarhold: 1

Prøveform: Internal combined oral and written project report examination

The report has to be between 15 and 20 pages per student, however, for individual projects the maximum pages can not exceed 30 pages. The projects are typically individual projects. The report must include the following:

a) An article following the standard principle for scientific publications, this part has to be between 10-15 pages per student, and a maximum of 25 pages. For individual projects this part may not exceed 15 pages.

b) Secondly, the report must include a theoretical section where the student discuss the research background for the article part, including particular aspects of the investigation, as well as a section on further perspectives that may be extended from the results. This part may not exceed 10 pages (this is both for individual and group projects).

Bedømmelsesform: Grading is done using the 7-point scale

Prøvens omfang: 15 ECTS

Deltagerforudsætninger Students enrolled in the neuropsychology master programme

Oversigt:

Introduction: Each lecture is structured around a common topic, which corresponds to a step of students' project (i.e. Theory, Methods, Data Analyses, Presentation of the Results and Discussion).

Uddybning af kursus-forløbet:

Workshops 1 & 2 Introduction and Theoretical Brainstorm

Thomas Alrik Sørensen and Laura Petrini

During workshops 1 & 2 students will get a general introductory overview on how to conduct a scientific research investigation by receiving concrete examples from their supervisors. A brainstorm will follow where students will be invited to actively reflect on the identification of possible research questions regarding their area of interest.

Since the students will be actively working in the construction of their own study, it is important that they have already chosen an area of investigation where they know some of the fundamental theoretical background to base their own project.

Workshops 3, 4 & 5: Assessment Method and Research Problem

Thomas Alrik Sørensen and Laura Petrini

During these workshops the students will work on how to design an experiment in order to generate usable data that are capable of answering questions of interest.

The focus will be on:

- Choice of the sample
- Choice of the design (“true” experiment, “quasi” experiment; case study, etc.?)
- The identification of the variables (Independent and Dependent variables)
- Formulation of the operation questions or hypotheses

Students will present the method of their project and they will be invited to assess their colleagues and teachers with the instruments that they are planning to use (i.e. piloting). The piloting can also be presented as a video during the workshop and commented by the students’ colleagues and teachers.

Workshops 6 & 7: Data Analyses

Thomas Alrik Sørensen and Laura Petrini

During workshops 6 & 7 students will work on planning the data analyses of their project.

(i.e. description of the preliminary results, possible interpretation of the results in relation to the theoretical background).

Workshop 8: Presentation of the Project

Thomas Alrik Sørensen and Laura Petrini

During this workshop the students will give a complete presentation (using power point) of their project to their students’ colleagues and teachers. The aim is to learn how to present a research to a scientific community. Students will be also invited to reflect on the possible limitations of the study and future projects.

Projektmodul: Teori, Praksis og Videnskabelig Metode for Universitetsklinikken (UK-V)

Modulansvarlig: Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing

Vejledere/Seminarholdere: Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing.

Placering: 9. semester

Type og sprog: Projektmodul, dansk.

Omfang og forventning:

1. Projektvejledning:

Med udgangspunkt i Studieordningens beskrivelse af Projektmodulet Teori, Praksis og Videnskabelige Metode vil kurset bestå af en seminarrække.

Seminargangene vil tage udgangspunkt i de studerendes egne projekter med det formål at diskutere teoretiske, metodiske og videnskabsteoretiske problemstillinger sammen med hinanden og med underviseren. De studerende skal således selv fremlægge relevante temaer, som de ønsker diskuteret med hinanden i relation til deres projekt, ligesom underviseren også vil bidrage. Temaer til præsentation og diskussion kan f.eks. være projektidé/problemformulering, metodevalg (evt. pilotstudie), analyse, diskussion af metode, (psykoterapeutisk) praksis og/eller teori og forholdet herimellem.

Formålet med seminarrækken er både at skabe et forum til faglig diskussion og at få sparring på og inspiration til de konkrete projekter.

Derudover vil der være en enkelt individuel vejledningstime per studerende, som aftales med underviser og vejleder.

Der er ikke fast pensum tilknyttet. De studerende skal selv finde litteratur, da litteraturen skal tilpasses det emne, de enkelte projekter skal handle om. Litteraturen skal endeligt godkendes af vejleder.

Deltagere: UK-V, 9. semester.

Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser(ere):

-
- Projektvejledning: Seminarrække (3 gange a 4 timer) ved Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing + en individuel vejledningstime per studerende

Antal seminarhold: 1

Prøveform: Projekteksamen

Deltagerforudsætninger: BA i psykologi samt optaget på UK-V's professionsprogram.

Forskningsmetoder: Potentialer og begrænsninger i et omfattende metodefelt**Kursusansvarlig: Einar B. Baldursson****Underviser: Vlad Petre Glaveanu, Mariann B. Sørensen, Brady Wagoner, Svend Brinkmann, Carolin Demuth, Einar B. Baldursson, Nikita Kharmalov****Placering:** 9. semester**Type og sprog:** Engelsk og Dansk**Omfang og forventning:** 2 seminarer á 2 timer, 8 forelæsninger á 2 timer**Deltagere:** Studerende 9ende semester**Antal forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser)****10 forelæsninger á 2 timer****Vlad Petre Glaveanu (2 á 2 timer) Mariann B. Sørensen (1 á 2 timer), Carolin Demuth (1 á 2 timer), Einar B. Baldursson (2 á 2 timer), Nikita Kharmalov (2 á 2 timer).****Derudover 2 seminarer á 2 timer**

1. Carolin Demuth, Vlad Glaveanu, Brady Wagoner
2. Einar Baldursson, Svend Brinkmann, Carolin Demuth

Antal forelæsningshold: 1**Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (e): se foroven****Antal seminarhold: 1****Prøveform:** En intern skriftlig prøve. Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, se studieordningen.**Deltagerforudsætninger:** bestået alle 8 semestre

Pensum til kurset

- Baldursson, EB, Kristensen MB & Pedersen BT (2013). Metodens logik. I Realistisk Metode i Psykologien. Bind I: Metodens logik. Aalborg: Aalborg Universitet (s. 25).
- Barker, C., Pistrang, N., & Elliot, R. (2002). *Research Methods in Clinical Psychology: An Introduction for Students and Practitioner*. Wiley. Kapitel 8 Foundations of design. (side 137-160) (s. 23).
- Bauer, M. W. (2000). Classical content analysis: A review. In M. W. Bauer & G. Gaskell (Eds.), *Qualitative Researching with Text, Image and Sound: A Practical Handbook* (pp.131-151). Sage: London (s. 20).
- Brinkmann, S. (2012). *Qualitative Inquiry in Everyday Life*. London: Sage (especially chapters 1 and 2).
- Creswell, J. W. (2009). Editorial: Mapping the Field of Mixed Methods Research. *Journal of Mixed Methods Research*, 3, 95-108 (s. 13)
- Denzin, N. K. (2010). On Elephants and gold standards. *Qualitative Research*, 10(2), 269–272 (3 s)
- Fielding, N. (2010). Elephants, gold standards and applied qualitative research. *Qualitative Research*, 10(1), 123-127 (s. 4)
- Falk, A., & Heckman, J. J. (2009). Lab experiments are a major source of knowledge in the social sciences. *Science*, 326(5952), 535-538. (s. 4).
- Flick, U. (2011): Mixing Methods, Triangulation and Integrated Research – Challenges for Qualitative Research in a World of Crisis. In: Denzin, N./Giardina M. (eds.): *Qualitative Inquiry and Global Crisis*. Walnut Creek, pp. 132–152. (s. 20).
- Goldstein, E. B. (2007). *Sensation & Perception*, 7th edition. Belmont, CA: Wadsworth. (Chapter 1) pag. 5- 17. (s. 12).
- Hook, D., & Glaveanu, V. P. (2013). *Image Analysis: An Interactive Approach to Compositional Elements*. *Qualitative Research in Psychology*, 10(4), 355-368. (s. 13).
- Hasson, N. & Botting, N. (2010). Dynamic Assessment of children with language impairments: A pilot study. *Child Language Teaching and Therapy* (26) 3, side. 249-272. (s. 23).
- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007): *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, New York. Kapitel 1. (s. 20).
- Kramer, H., et al. (2014). How do risk factors work together? Mediators, Moderators, and independent overlapping, and proxy risk factors. *The American Journal of Psychiatry*, 158, (6), 848-856. (s. 6).
- Miller, S. A. (2007), *Developmental Research Methods*, 3. Udgave. Sage Publications. (kap. 1, 2 & 8). (s. 51).
- Moran-Ellis, J./Alexander, V. D./Cronin, A./Dickinson, M./Fielding, J./Sloney, J., Thomas, H. (2006): Triangulation and integration: Processes, claims and implications. In: *Qualitative Research* 6 (1), pp. 45–59. (s. 14 s.).
- Reis, H. T., & Gosling, S. D. (2010). Social psychological methods outside the laboratory. Fiske, S. T., Gilbert, D. T., & Lindzey, G. (Eds.). (2010). *Handbook of social psychology (Vol. 2)*. John Wiley & Sons.. (s 26).
- Wagoner, B. (2009). *The Experimental Methodology of Constructive Microgene-*

- sis. In: J. Valsiner, P. Molenaar, N. Chaudhary, and M. Lyra (Eds.). *Handbook of Dynamic Process Methodology in the Social and Developmental Sciences* (pp. 99-121). New York: Springer. (s. 21).
- Wagoner, B. (2011). What Happened to Holism? *Psychological Studies*, 56(3), 318-324. (s. 6).
- Yin, R. K.(1994). *Case Study Research* 2.ed. or later pages 1-53. Sage: Thousand Oaks. (s. 53).
- Zachariae, B. (1998). *Det vellykkede eksperiment. Introduktion til klinisk eksperimentel forskningsmetode*. København: Munksgaard. (s. 90)

Alle valgfag er interne med bedømmelsen bestået/ikke bestået. I alt 2 valgfag skal bestås på kandidatuddannelsen, som samlet svarer til 10 ECTS.

§19 Valgfag: Modulet 'Anvendt kulturpsykologi'
Title: Applied Discursive Psychology (5 ECTS)

Kursusansvarlig: Carolin Demuth

Underviser: Carolin Demuth

Placering: 9. semester

Type og sprog: Valgfag - engelsk

Omfang og forventning:

Deltagere: Kurset er et valgfag på psykologi, 9. semester.

Antal forelæsninger: 16 timer

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: Aktiv deltagelse / skriftlig hjemmeopgave – se studieordning

Deltagerforudsætninger: studerende på universitetet, bestået Bachelor

Oversigt:

Over the past few decades there has been a quiet revolution in social sciences. Discursive Psychology has offered new ways of working and new ways of conceiving the relation between people, practices and institutions. Discursive psychology is one strand of Cultural Psychology. It treats psychological concepts such as identity, self, memory not as mental phenomena located within the individual but as dynamic processes that are dialogically intertwined with the social world – processes that are locally situated in social interaction and embedded in the phenomenological, bodily and material world as well as in historical time and place. These approaches have developed out of Wittgensteinian and Bakhtinian traditions and call for an alternative to representational/symbolic views on language. A discursive psychology approach is increasingly used in the field of applied psychology.

In the present course we will learn more about how a discursive psychology approach can be very useful in applied psychology. More specifically we will look at how it can provide a rich participant-based understanding of psychological disorders like agoraphobia, dementia, as well as what is going on in interactions in counseling and therapy sessions.

Literature:

- Brockmeier, J. (2014) Questions of meaning: Memory, dementia, and the post-autobiographical perspective. In L.-C. Hydén, H. Lindemann, and J. Brockmeier (Eds.), *Beyond Loss: Dementia, Identity, Personhood* (pp. 69-90). Oxford & New York: Oxford University Press. [21 pages]
- Capps, L & Ochs, E. (1995) *Constructing panic: The discourse of agoraphobia*. Cambridge, MA: Harvard University Press. [256 pages]
- Hepburn, A. & Wiggins, S. (Eds) (2007) *Discursive Research in Practice. New Approaches to Psychology and Interaction*. Cambridge University Press [332 pages]

§27 Valgfag: Socialpsykologisk tilgang til tænkning og beslutning: Fantasien i psykologi**Kursusansvarlig:** Luca Tateo (luca@hum.aau.dk)**Underviser:** Luca Tateo**Placering:** 9. semester**Type og sprog:** Valgfag – engelsk**Omfang og forventning:** 16 lektioner fordelt på 3 dage.**Deltagere:** Kurset er et valgfag på psykologi, 9. semester studerende.**Antal forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser)** 8 forelæsninger, heraf Luca Tateo.**Antal forelæsningshold:** 1**Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (e)):****Antal seminarhold:** 0**Prøveform:** Aktiv deltagelse / skriftlig hjemmeopgave – se studieordning**Deltagerforudsætninger** studerende på universitetet, bestået/ikke bestået.**Oversigt:****Uddybning af kursus-forløbet:**

Hvordan fungerer den menneskelige fantasi? Hvilken rolle spiller fantasien i vores daglige liv, i forbindelse med læring, i økonomiske og sociale aktiviteter samt i det videnskabelige og kunstneriske arbejde? Er fantasien blot en løsrivelse fra virkeligheden, eller er den i stedet en grundlæggende psykologisk funktion?

Uddybning af kursus-forløbet:

Den studerende skal gennem modulet opnå indsigt i

- konceptet fantasi i historien om psykologi

- den rolle fantasi spiller som højere psykisk funktionsevne
- metodologi knyttet til forskning i fantasi i forskellige kontekster

Varighed og undervisningsform: 8 dobbelte forelæsningsgange med teoretisk og praktisk undervisning og plenumdiskussion. Tre dage, i alt 16 timer.

Kursusbeskrivelse:

Læreplan	Varigheden	Emne
		Konceptet fantasi i psykologi
		Hvordan fantasi virker
		Fantasi og andre mentale processer
		Hvordan analysere fantasi
		Fantasi i kunst og religion
		Fantasi i uddannelse
		Fantasi i videnskab
		Praktisk aktivitet af dataanalyse

Forelæsnningernes pensum:

Høffding, H. (1905). The present state of psychology and its relations to the neighboring sciences. *The Psychological Review*, Vol. XII. No. 2-3: 67-77. 10 siden

Tateo, L. (ed) (2016). Giambattista Vico and new (psychological) science. Transaction Publishers, 250 siden

Valsiner, J. (2014). *An Invitation to Cultural Psychology*. London: Sage. 250 siden

§28 Valgfag: Supervision

Placering: 9. semester

Kursusansvarlig: Anne Engholm Hedegaard aengholm@hum.aau.dk , Birgitte Petersen bjp@hum.aau.dk

Undervisere: Anne Engholm Hedegaard, Birgitte Petersen. *Kurset afvikles som flerlærerundervisning med henblik på afvikling og supervision af løbende praktiske gruppeøvelser.*

Type og sprog: Valgfag - dansk

Mål: Den studerende skal gennem modulet opnå:

Viden om

- Og forståelse af supervisionsprofessionens genstandsområde, processer, formål og afgrænsning

Færdigheder i

- og evne til at reflektere over forskellige supervisionsmetoder og deres muligheder og begrænsninger
- og evne til at reflektere over elementer i supervisionskontrakt, supervisionsprocesser og forholdet mellem supervisand og supervisor
- og evne til at kunne reflektere over supervisionsetik, supervisionens indlejring i organisationer og kritiske forhold i det supervisoriske forhold.

Kompetencer til

- at kunne deltage i hhv. psykologfagligt og tværfagligt samarbejde omkring og med inddragelse af supervision
- selv at kunne stå for egen videre faglige udvikling på feltet

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kurset vil fokusere på centrale temaer indenfor supervision så som a) definition af supervisionsbegrebet, b) afgrænsning af supervision i forhold til tilgrænsende områder, c) formålet med supervision, d) supervisionsrelationen, e) læring og supervision, f) parallelprocesser i psykoterapi og supervision, g) supervisandens perspektiv og grad af faglig udvikling, h) supervisors kontrolfunktion, i) etablering af en supervisionskontrakt, j) supervisions indlejring i organisation og samfund k) supervisionsetik, l) supervisionsmetoder m) supervision af andre faggrupper n) supervisionens rammer.

Omfang og forventning: 2 kursusdage à i alt 8 dobbeltforelæsninger, suppleret med løbende praktiske gruppeøvelser

Deltagere: Kurset er et valgfag på psykologi, 9. semester

Deltagerforudsætninger: Studerende på universitetet, bestået Bachelor

Modulaktiviteter (kursusgange mv.)

Antal forelæsningshold: 1
Antal forelæsninger: 16 fordelt på 2 dage

Eksamen: Prøve nr. 20.
Aktiv deltagelse / skriftlig hjemmeopgave – se studieordning

Pensumliste

- Bernard, J.M., & Goodyear, R.K. (2014). *Fundamentals of Clinical Supervision*. (5th Ed.) (pp. 2-20). Harlow: Pearson. (19 s)
- Bertelsen, P. (2013). En almen supervisionsmodel. I: Bertelsen, P., Jacobsen, C. H. & Rosenberg, N.K. (red.) *Tværfaglig supervision*, (s. 32 - 51). Hans Reitzels Forlag, Kbh. (19 s.)
- Bordin, E. S. (1983). A working alliance based model of supervision. *The Counseling Psychologist*, 11(1), 35-42. (7 s)
- Gordan, K. (1996) Psykoterapi supervision. (s. 195 – 235) Hans Reitzels Forlag Kbh. (40 s.)
- Hedegaard, A. E. (2011). Noviceterapeutens læringsproces og udfordringer – hvordan trænes psykologistuderende til det psykoterapeutiske arbejde? *Matrix*, 28(4), 258-272. (15 s.)
- Hedegaard, A. E. (2013). Psykodynamisk perspektiv på svækkelser og brud i supervisionsalliancen. *Matrix*, 30(3), 174-197. (24 s.)
- Jacobsen, C. H. (2000). Parallelprocesser i psykoterapi og supervision. Nogle refleksioner over fænomenet og dets psykologiske mekanismer. *Psyke & Logos*, 21(2), 600-630. (31 s.)
- Jacobsen, C. H. (2007). Supervision og de tilgrænsende områder. In: Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (Eds.). *Supervision af psykoterapi - teori og praksis* (pp. 20-33). København: Akademisk Forlag. (14 s.)
- Jacobsen, C.H. (2007). Supervisand og supervisor. I: C.H. Jacobsen & K.V. Mortensen (red.) *Supervision af Psykoterapi. Teori og praksis*. Akademisk Forlag, 2007. Kap. 9, s. 104-116 (13 s.).
- Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Tværfaglig supervision. I: Bertelsen, P., Jacobsen, C. H. & Rosenberg, N.K. (red.) *Tværfaglig supervision*, (s.13 – 31). Hans Reitzels Forlag, Kbh. (18 s.)
- Jacobsen, C. H. & Nielsen, J. (2015). Supervision af psykoterapi. I: Alberdi, F., rosenbaum, B. & Sørensen P. (red.) *Moderne Teorier og Metoder i Psykoterapi*. (s. 582 – 602) Hans Reitzels Forlag Kbh. (21 s.)
- Ladany, N., Hill, C.E., Corbett, M.M., & Nutt, E.A. (1996). Nature, Extent, and Importance of What Psychotherapy Trainees Do Not Disclose to Their Supervisors. *Journal of Counseling Psychology*, 43, 1, 10-24. (15 s.)
- Luggin, R. (2005). Organisatoriske forholds betydning for supervisionsprocessen i psykoterapi og miljøterapi. *Matrix*, 22(4), 370-388. (19 s.)
- Mortensen, K. V. (2007a). Supervisionens rammer. I: Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (Eds.). *Supervision af psykoterapi. Teori og praksis* (pp. 34-43). København: Akademisk Forlag. (10 s.)

- Mortensen, K. V. (2007b). Det vanskelige kontrolproblem. I: Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (Eds.). *Supervision af psykoterapi. Teori og praksis* (pp. 57-69). København: Akademisk Forlag. (12 s.)
- Morthorst, P. & Nielsen, J. (2013). Gruppesupervision på dynamisk grundlag. I: Nielsen, J. & Sørensen, P. (red.) *Brug gruppen* pp. 331 – 351. Kbh. Hans Reitzels Forlag. (20 s.)
- Nielsen, G. H. (2000). Psykoterpiveiledning: Grunnleggende begreper og tilnæringsmåter. I: Holte, A., Nielsen, G. H. & Rønnestad, M. H. (red.). *Psykoterapi og psykoterapiveiledning*. (s. 257 – 290), Gyldendal Akademisk, Oslo. (34 s.)
- Nielsen, J. (2004): Curriculum og erfaring – et spændingsfelt for klinisk psykologisk supervision. *Nordisk Psykologi*, 56, 2, 155-176. (22 s.)
- Nielsen, J. (2005). Supervision og recentrering. *Matrix*, vol. 22 (4), s. 330-354 (25 s.)
- Nielsen, J., Jacobsen, C.H., & Mathiesen, B.B. (2012). Novice supervisors' tasks and training - A descriptive study. *Nordic Psychology*, 64, 3, 182-191. (9 s.)
- Ögren, M.-L. & Boëthius, S. B. (2011). Grupphandledning. En pedagogisk metode med store muligheder. *Matrix*, 28(4), 309-322. (13 s.)
- Reichelt, S. & Rønnestad, M. H. (2011). Kontraktetablering i veiledning. I: Rønnestad, M. H. & Reichelt, S. (Eds.). *Veiledning i psykoterapeutisk arbeid* (s. 29-41). Oslo: Universitetsforlaget. (13 s.)
- Rønnestad, M. H. & Skovholt, T. M. (2011). Om terapeuters profesjonelle utvikling og psykoterapiveiledning i et utviklingsperspektiv. I: Rønnestad, M. H. & Reichelt, S. *Veiledning i psykoterapeutisk arbeid*, 2011, s. 45 – 66. Oslo: Universitetsforlaget. (22 s.)
- Skjerve, J. (2011). Ethiske og juridiske rammer for veiledning av psykoterapeutisk arbeid. I: Rønnestad, M. H. & Reichelt, S. *Veiledning i psykoterapeutisk arbeid*, (s. 203 – 217). Oslo: Universitetsforlaget. (15 s.)
- Strømme, H. (2005). Tidlig terapeut utvikling. *Matrix*, vol. 22 (4), s. 309-329 (21 s.)
- Watkins, C.E. (2014). The Supervisory Alliance: A Half Century of Theory, Practice, and Research in Critical Perspective. *American Journal of Psychotherapy*, 68, 1, 19-55. (34 s.)
- (I alt 504 sider.)

§39 Valgfag: Tværdisciplinært tema: Diagnosekultur: Perspektiver, erfaringer og konsekvenser

Kursusansvarlige: Mette Toft Rønberg (mro@hum.aau.dk) og Ester Holte Kofod (ester@hum.aau.dk)

Undervisere: Mette Toft Rønberg og Ester Holte Kofod

Placering: 9. semester

Type og sprog: Valgfag – dansk

Omfang og forventning: 16 lektioner fordelt på 2 dage.

Deltagere: Kurset er et valgfag på psykologi, 9. semester

Antal forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser) 8 forelæsninger (2x45 min), fordelt på to dage med Mette Toft Rønberg, Ester Holte Kofod og evt. gæsteforelæsning med Mikka Nielsen.

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (e)):

Antal seminarhold: 0

Prøveform: Aktiv deltagelse / skriftlig hjemmeopgave – se studieordning

Deltagerforudsætninger: Studerende på universitetet, bestået/ikke bestået.

Oversigt: I stort set alle moderne, vestlige samfund finder vi meget høje forekomster af en lang række psykiske forstyrrelser. Cirka 50 % af befolkningen vil opfylde kriterierne for mindst en psykiatrisk diagnose i deres liv, og cirka 25 % vil det i løbet af et enkelt år (Brinkmann 2010). Sådanne statistikker har været kendt i en årrække, men der er stor usikkerhed om, hvordan de skal fortolkes: Er de tegn på deciderede epidemier af fx depression og ADHD? Eller er der snarere tale om, at vi bevidner en massiv patologisering af normale menneskelige fænomener? Eller er begge dele tilfældet samtidig? Formålet med valgfaget er at give de studerende en grundlæggende introduktion til kultur- og socialpsykologiske, sociologiske og antropologiske perspektiver på ekspansionen i psykiatriske diagnoser.

Valgfaget vil introducere forskellige perspektiver på, hvilke roller psykiatriske diagnoser spiller i det danske samfund, og hvordan disse diagnoser opleves på et individuelt niveau. Psykiatriske diagnoser virker som skabere af social orden, hvor de spiller en stor rolle i den bureaukratiske facilitering af ressourcer ved eksempelvis at give adgang til behandling og

legitimere sygefravær (Rose 2013). Diagnoser er det mest dominerende kategoriseringssystem i den vestlige del af verden til at ordne, forstå og skabe mening af individuelle lidelseserfaringer. Diagnoser har indflydelse på den individuelle sygdomsoplevelse, identitets-skabelse, relationelle processer, og afspejler forskelligartede kulturelle forestillinger om, hvad der er normalt eller afvigende (Jutel & Nettleton 2011). At forstå diagnoser, diagnostiske processer og oplevelsen af at have en diagnose er en måde at forstå samspillet mellem det samfundsmæssige og det individuelle som det udspiller sig i dag.

Valgfaget vil give de studerende en teoretisk og empirisk viden, som giver dem mulighed for at forstå og analysere problematikker og konsekvenser af diagnosekulturens dominans på både et samfundsmæssigt og individuelt niveau. Undervisningen vil bestå af en løbende vekselvirkning mellem:

- 1). Grundlæggende introduktioner til kultur- og socialpsykologiske temaer, som er centrale aspekter i diagnosekulturen, herunder medikalisering og patologisering, stigma, magt og kontrol, identitet og sygdomskategorier.
- 2). Empiriske nedslag i diagnosekulturen med særligt fokus på diagnoserne depression, ADHD og den foreslåede diagnose for kompliceret eller forlænget sorg (American Psychiatric Association, 2013; World Health Organization, 2016), hvorunder tematiske eksempler som moralitet, krop, temporalitet, selv, medicin, grænsediagnoser og optimeringspraksisser, vil indgå.
- 3). Løbende inddragelse af de studerende i form af fælles refleksioner, gruppearbejde mv., med henblik på at fremme forståelsen af samspillet mellem psykologiske og kulturelle processer i samtidens diagnosekultur.

Varighed og undervisningsform: 8 dobbelte forelæsningsgange med teoretisk og praktisk undervisning og plenumdiskussion. To dage, i alt 16 timer.

Kursusbeskrivelse:

Lære plan	Varighed	Emne
Dag 1		
1		Introduktion til diagnosekulturen
2		Patologisering og medikalisering af problematiske livserfaringer: ADHD
3		Epidemien af psykiatriske lidelser i præstationssamfundet
4		Diagnoser og stigma i populærkulturen: Den kulturelt attraktive mani og den ildesete depressivitet
Dag 2		
5		Sorg som en grænsediagnose
6		Depressionsdiagnosen: Temporalitet, selv & hjerne
7		Diagnoser og moralitet
8		Dilemmaer og paradokser i diagnosekulturen

Litteratur til 1. undervisningsdag:

Blazer, Dan G. 2005. The Birth and Growth of Major Depression. In: *The age of melancholy: "major depression" and its social origins*. New York: Routledge.

Brinkmann, S. 2010. Patologiseringsstenen: Diagnoser og patologier før og nu. I: S. Brinkmann (red.): *Det diagnosticerede liv – sygdom uden grænser*. S. 15-31. Århus: Forlaget Klim.

- Brinkmann, S.** (2014b). Psychiatric diagnoses as semiotic mediators: The case of ADHD. *Nordic Psychology*, 66(2), 121–134.
- Brinkmann, Svend; Petersen, Anders; Kofod, Ester Holte; Birk, Rasmus Hoffmann.** 2014. Diagnosekultur: Et analytisk perspektiv på psykiatriske diagnoser i samtiden. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 51: 692-697 [6 sider]
- Ehrenberg, Alain.** 2010. *Det udmattede selv, depression og samfund*. København: Informations Forlag: 273-312. [40 sider]
- Foucault, Michel.** 2005. Sindssygdommens historiske tilblivelse. I *Sindssygdom og psykologi*. København: Hans Reitzels Forlag: 114-125.
- Hacking, Ian.** 1995. The looping effects of human kinds. I *Causal Cognition: a Multidisciplinary Debate*. Red. Sperber D., Premack D. & Premack A.J. New York: Oxford University Press.
- Horwitz, Allan:** 2002. *Creating Mental Illness*. Uddrag.
- Johnsen, Rasmus og Mette B. Christiansen:** Lidelsens billedbog – diagnosernes brug i hverdagssproget. I: Brinkmann, Svend & Petersen, Anders. (Red.): *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim. [20 sider]
- Jutel, Annemarie & Nettleton, Sarah.** 2011: Towards a Sociology of Diagnosis: Reflections and Opportunities. *Social Science and Medicine*. 73: 793-800 [8 sider]
- Nielsen, M.** ADHD: Når følelser og reaktioner bliver symptomer på en diagnose. I: Brinkmann, Svend & Petersen, Anders. (Red.): *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim.
- Petersen, Anders.** 2010. Introduktion. I Ehrenberg, Alain. *Det udmattede selv, depression og samfund*. København: Informations Forlag.
- Petersen, Anders:** Diagnoser som designet orden: Depression i præstationssamfundet. I: Brinkmann, Svend & Petersen, Anders. (Red.): *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim [23 sider]
- Rose, Nikolas.** 2010. Psykiatri uden grænser, de psykiatriske diagnosers ekspanderende domæne. I: Brinkmann, Svend (Red.): *Det diagnosticerede liv sygdom uden grænser*. Århus: Klim.
- Rønberg, Mette & Blæsbjerg, Christina.** 2015. Optimering af en psykisk lidelse. ADHD, hjernetræning og skævvredne forventninger i New York City. *Tidsskriftet Antropologi*. [18 sider]
- Litteratur til 2. undervisningsdag:**
- Brinkmann, Svend & Petersen, Anders:** Dilemmaer og paradokser i diagnosekulturen. I: Brinkmann, Svend & Petersen, Anders. (Red.): *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim. [18 sider]
- Granek, L. (2010).** Grief as pathology: The evolution of grief theory in psychology from Freud to the present. *History of Psychology*, 13(1), 46.
- Hvas, Lotte.** 2015. Retten til at være rask i en diagnosekultur. I: Brinkmann, Svend & Petersen, Anders. (Red.): *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim. [21 sider]
- Jutel, Annemarie Goldstein.** 2011. Conclusion: Directions for the sociology of diagnosis. In: *Putting a name to it: Diagnosis in contemporary society*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Kofod, E. H. (2015).** Sorg som grænsediagnose. I: Brinkmann, Svend & Petersen, Anders. (Red.): *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim..
- Martin, Emily.** 2010. Self-making and the Brain. *Subjectivity* 3(4): 366-381. [15 sider]
- Mattingly, Cheryl.** 2013. Moral Selves and Moral Scenes: Narrative Experiments in Everyday Life. *Ethnos: Journal of Anthropology*. 78:3: 301-327.
- Nielsen, Mikka.** ADHD and temporality: A desynchronized being in the world. Submitted.

- Nielsen, Mikka.** Structuring the self: The moral implications of getting an ADHD diagnosis. Submitted.
- Rose, N. and J. M. Abi-Rached.** 2013. Neuro, The New Brain Sciences and the Management of the Mind. *Introduction*. Princeton, NJ: Princeton University Press. 1-23 [23 sider]
- Rønberg, Mette.** 2015. At se sig selv i fremtiden: Erfaringer med en depressionsdiagnosen. I: Brinkmann, Svend & Petersen, Anders. (Red.): *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim. [21 sider]
- Walter, T. (2006).** What is complicated grief? A social constructionist answer. *Omega: The Journal of Death and Dying*, 52 (1). pp. 71-79.